نشريه مهندسي مكانيك اميركبير

نشریه مهندسی مکانیک امیرکبیر، دوره ۵۴، شماره ع، سال ۱۴۰۱، صفحات ۱۳۱۹ تا ۱۳۴۰ DOI: 10.22060/mej.2022.20402.7236

طراحی کنترلر خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر حالت توسعه یافته تقویت شده با درنظر گرفتن اغتشاشهای داخلی و خارجی

جاويد حسينپور زاويه جکی`، سيد حسين ساداتی\*`، يوسف عباسی`، فيروز الهويرديزاده^٢

۱– دانشکده مهندسی هوافضا، دانشگاه صنعتی مالکاشتر، تهران، ایران ۲– دانشکده مهندسی برق، دانشگاه صنعتی مالکاشتر، تهران، ایران.

خلاصه: این مقاله یک ساختار کنترلی جدید با تلفیق مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده و کنترل خطی ساز مسیر برای مسئله ر ردیابی شتاب وسیله هوایی پیشنهاد می کند. به منظور بررسی پایداری سیستم متغیر با زمان خطی، بر اساس دینامیک خطای ردیابی با محاسبه شده از بسط تیلور برای سیستم غیر خطی در امتداد مسیر موردنظر، یک قانون کنترلی مبتنی بر پس خورد خطی شده طراحی شده است. برای کاهش حساسیت عملکرد کنترل کننده به عدم قطعیت ها، مشاهده گر حالت توسعه یافته تقویت شده برای تخمین بردار بطای ردیابی و همچنین عدم قطعیت های سیستم شامل اغتشاش های خارجی و داخلی به صورت یکپارچه ایجاد شده است. در ادامه پایداری سیستم حلقه بسته پیشنهادی در حضور اغتشاش های خارجی و داخلی از طریق توابع لیاپانوف اثبات شده است. در انتها جهت پررسی اثر بخشی روش کنترل کننده پیشنهادی، شبیه سازی عددی و خلبان خود کار شتاب برای وسیله هوایی طراحی و کارایی روش پیشنهادی نسبت به سایر روش های کنترلی نشان داده شده است. نتایج شبیه سازی با روش پیشنهادی در مقابل اغتشاش های داخلی مانند عدم قطعیت در پارامترهای ساختاری، ضرایب آیرودینامیکی و همچنین عدم قطعیت های خارجی مانند تند باد می و کنترلی مشاهده گر حالت توسعه یعشنه دی، شویت شده است. نتایج شبیه سازی با روش پیشنهادی در مقابل اغتشاش های داخلی مانند عدم قطعیت در پارامترهای ساختاری، ضرایب آیرودینامیکی و همچنین عدم قطعیت های خارجی مانند تندباد نسبت به روش مانند می مقاوم راست کندان دسبت به روین کنترلی نشان داده شای و کنترل خطی ساز مسیر کلاسیک مقاوم راست. س

تاریخچه داوری: دریافت: ۱۴۰۰/۰۶/۰۳ بازنگری: ۱۴۰۰/۱۲/۲۴ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ ارائه آنلاین: ۱۴۰۰/۰۳/۰۷

کلمات کلیدی: کنترل خطیساز مسیر اغتشاشهای داخلی و خارجی مشاهدهگر حالت توسعهیافته تقویتشده وسیله هوایی سیستمهای متغیر با زمان خطی

۱ – مقدمه

اغتشاش ها و عدم قطعیت های ناخواسته تقریباً بر روی تمامی سیستمهای صنعتی اعمال می گردد و در اکثر مواقع اثرهای منفی بر روی سیستمها یا فرایندهای صنعتی ایجاد می نماید؛ بنابراین مطالعه های گسترده ای در زمینه روش های کنترلی مبتنی بر تضعیف یا دفع اغتشاش ها توسط محققین صورت پذیرفته است. روش های کنترلی مبتنی بر تضعیف اغتشاش ها همانند کنترل مقاوم تنها یک روش کنترلی و بدون مشاهده گر هستند. در این روش به منظور بررسی مقاومت سیستم، معمولاً بهره های کنترل کننده بر می گردد [۱]. لذا، این نوع کنترل کننده تنها اغتشاش هایی را دفع می نماید که در محدوده تعریف شده توسط مشخصات کنترل کننده باشد؛ بنابراین عملکرد و کارایی این کنترل کننده برای سیستمهای اسمی مناسب نیست. در مقابل، زیر محدوده تعریف شده توسط مشخصات کنترل کننده باشد؛ بنابراین عملکرد نیز دارای عمل کرد و مقاومت بهتری در دفع اغتشاش های وارد شده به سیستم کنترل کننده های مبتنی بر دفع اغتشاش ها (شامل کنترل کننده و مشاهده گر)

هستند. در این نوع از کنترل کنندهها وظیفه مشاهده گر تخمین اغتشاشهای اعمالی به سیستم بوده و وظیفه کنترل کننده تنها کنترل سیستم نامی بدون در نظر گرفتن اغتشاشها است [۴–۱].

با وجود اینکه در چند دهه گذشته پیشرفتهایی در زمینه روشهای کنترل غیرخطی در جهت دفع اغتشاشها و نامعینیها صورت پذیرفته اما بااینوجود هرکدام از این روشهای کنترل دارای مزایا و معایبی نسبت به یکدیگر هستند؛ بهعنوان مثال روش برنامهریزی بهره[٬] باوجوداینکه به صورت زمان – واقعی^۲ بوده و از لحاظ زمان اجرای شبیه سازی مقرون به صرفه است اما نیازمند مهارتهای بالا از نظر تجربه مهندسی هست و یا روش کنترل غیرخطی گام به عقب^۳ باوجوداینکه به طور مؤثر قادر به دفع اغتشاشات سیستم بوده اما در هنگام پیاده سازی این روش کنترلی همواره باید به دو نکته اساسی توجه داشت: در مرحله اول سیستمهای غیرخطی باید به فرم پایین مثلثی تبدیل شده و در ادامه محاسبات تحلیلی پیچیده از مشتقات

3 Backstepping

* نویسنده عهدهدار مکاتبات: hsadati@mut.ac.ir

¹ Gain scheduling

² Real-time

سیگنال کنترل مجازی صورت پذیرد. به همین ترتیب کنترل مد لغزشی^۱ نیز دارای اشکالاتی از جمله نیاز به تلاش کنترلی زیاد و چترینگ است [۲–۵]. بهمنظور بهبود کنترل کنندههای غیرخطی بیان شده، کنترل خطیسازی

مسیر ۲ بهعنوان یک روش نوین در جهت کنترل سیستمهای غیرخطی در حضور اغتشاشها مورداستفاده قرار می گیرد. در واقع، این روش را می توان بهعنوان حالت ایدهآلی از کنترل برنامهریزی بهره در نظر گرفت بهعبارتدیگر، بهرههای این کنترل کننده نیازی به برنامهریزی ندارد. این کنترل کننده باتوجهبه ساختارش، توانایی دفع اغتشاشها در محدوده مشخصی را دارا است، بهعبارتدیگر با افزایش اغتشاش های سیستم، کارایی این کنترل کننده کاهش یافته و یا نامعتبر می گردد [۱۰–۸]. لازم به ذکر است با استفاده از تکنیکهای جدید خطیسازی سیستم غیر خطی تا حدودی می توان مقاومت روش کنترلی خطی ساز مسیر را در برابر اغشتاش ها را افزایش داد [۱۱] ولی در نهایت به منظور افزایش کارایی و مقاومت کنترل کننده، اغتشاشهای سیستم توسط مشاهده گر تخمین زده می شود. در مراجع [۱۴–۱۲] روش های مختلف تلفیق کنترل خطیساز مسیر با مشاهده گرها مورد بررسی قرار گرفته است. كنترل خطىساز مسير تلفيق شده با مشاهده گرهاى شبكه عصبى و منطق فازی با وجود اینکه توانایی خوبی در تقریب توابع غیرخطی و اغتشاشهای وارد شده به سیستم را دارد اما بیشترین تمرکز این نوع کنترل کنندهها مربوط به ایجاد ساختار شبکه عصبی، قوانین منطق فازی و تحلیل پایداری سیستم تلفیقی براساس عدم قطعیتهای تخمینی است [۱۷–۱۵]. در مقابل مشاهده گر ورودی ناشناخته", مشاهده گر اغتشاش ها و مشاهده گر حالت توسعهیافته⁶ در فرم سادهتری به منظور تخمین اغتشاشها بیان گردیده و میتوانند با کنترل کننده خطی ساز مسیر تلفیق گردند. مشاهده گر ورودی ناشناخته، تنها توانایی دفع اغتشاشهای خارجی و مشاهدهگر اغتشاشها تنها توانایی دفع اغتشاشهای داخلی را دارا است [۱۸ و ۱۹]. آنچه که مشاهدهگر حالت توسعه یافته را از دو مشاهدهگر دیگر متمایز می کند؛ توانایی این مشاهدهگر در تخمین همزمان اغتشاشهایی خارجی و داخلی است. این نوع مشاهدهگر، نیازمند حداقل اطلاعات از سیستم مورد مطالعه بوده و امکان انجام محاسبات به صورت زمان-واقعی را دارا است که همین امر موجب افزایش کارایی, انعطاف پذیری و سادگی در انجام فرایند شبیه سازی می گردد [۲۰].

1 Sliding mode

مسئله دیگری که حائز اهمیت است، ماهیت اغتشاش است. در روش کنترلی مبتنی بر مشاهده گر اغتشاشها، لازم است تمامی اغتشاشهای اعمال شده بر روی یک سیستم کنترل شده دفع گردد، به طوری که بتوان سیستم کنترل شده را با یک سیستم اسمی یا بدون اغتشاش تقریب زد. در روش کنترلی مبتنی بر مشاهده گر حالت توسعه یافته² به منظور دستیابی به اهداف کنترلی، تنها لازم است که اغتشاشهای کلی^۷ (اغتشاشهای مطلوب و نامطلوب) که بر خروجی سیستم اثر می گذارد؛ دفع گردد. لازم به ذکر است که حذف اغتشاشهای کلی وارد شده به سیستم شرط اساسی برای دستیابی به اهداف کنترلی نیست. در نتیجه، اغتشاشهای کلی وارد شده به سیستم کنترلی، مانعی برای دستیابی به اهداف کنترلی ایجاد نمی نماید؛ بنابراین تنها اغتشاشهای نامطلوب وارد شده به سیستم کنترلی باید توسط یک مشاهده گر دفع گردد. در صورتی که در سیستم کنترلی باید توسط یک مشاهده گر دفع گردد. در صورتی که در سیستم کنترلی باید توسط یک اغشتشاشهای وارد شده به سیستم کنترلی، تعدد سنسور وجود

در این مقاله، برای افزایش عملکرد کنترل کننده خطی ساز مسیر و غلبه بر مشکلات مطرح شده، این کنترل کننده با مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده^۸ تلفیق می گردد. این کنترل کننده از یک مسیر پیشرو، یک کنترل کننده پس خور تنظیم شونده خطی متغیر با زمان و مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده تشکیل شده است که توانایی تشخیص و تخمین اغتشاشهای نامطلوب از جمله عدم قطعیتهای پارامتری و غیرپارامتری وارد شده به سیستم را دارا است. علاوه بر این، به دلیل ساد گی کنترل کننده پیشنهادی (کنترل خطی ساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده (کخم – متت)) بار محاسبات ریاضی به میزان قابل توجهی کاهش یافته و امکان محاسبات زمان – واقعی در سیستم کنترل وسیله هوایی به صورت عملی بر آورده می گردد که این امر مزیت بزرگی نسبت به سایر روش ها مانند منطق فازی و شبکه عصبی است. این ترکیب نسبت به سایر روش ها مانند منطق فازی و شبکه عصبی است. این ترکیب نسبت به سایر

در این مقاله، کنترل کننده خطی ساز مسیر در بخش دوم معرفی می شود. در بخش سوم روش کنترل پیشنهادی معرفی و سیستم حلقه بسته در حضور اغتشاش ها فرموله خواهد شد. با انتخاب تابع لیاپانوف مناسب شرط لازم و کافی برای پایداری سیستم حلقه بسته در بخش چهارم بررسی خواهد شد. در ابتدای بخش پنجم به منظور بررسی مزیت روش کنترل پیشنهادی

8 Enhanced extended state observer

² Trajectory Linearization Control (TLC)

³ Unknown input observer

⁴ Disturbance observer

⁵ Extended state observer

⁶ Extended State Observer Based Control (ESOBC)

⁷ Total disturbance

شکل ۱. ساختار کلی کنترل خطیساز مسیر

Fig. 1. Configuration of trajectory linearization control (TLC)

نسبت به کنترل کننده خطی ساز مسیر بدون مشاهده گر و با مشاهده گر حالت توسعه یافته خطی یک مثال عددی ارائه و نتایج شبیه سازی با یکدیگر مقایسه می شود. باتوجه به سادگی کنترل کننده پیشنهادی و امکان پیاده سازی این روش به صورت زمان واقعی، در قسمت دوم بخش پنجم معادلات دینامیکی وسیله هوایی^۱ بیان می گردد و سپس نتایج شبیه سازی حاصل از این روش کنترل کننده با نتایج مرجع مقایسه می گردد. در نهایت در بخش ششم نتیجه گیری ارائه می شود.

۲- روش کنترل خطیساز مسیر

کنترل خطیساز مسیر یک روش مؤثر جهت ردیابی غیرخطی و دفع اغتشاشات سیستم است. این کنترل کننده از دو بخش تشکیل شده است. بخش اول شامل یک کنترل کننده حلقه باز است که با اعمال شبه معکوس روی سیستم، کنترل نامی را محاسبه می کند و بخش دوم شامل یک کنترل کننده پسخور تنظیم شونده خطی متغیر با زمان است (شکل ۱)؛ بنابراین کنترل خطیساز مسیر مسئله ردیابی غیرخطی را به مسئله پایدارساز خطی متغیر با زمان تبدیل می کند، [۲۳]. کنترل خطیساز مسیر اساساً با سیستمهای غیرخطی در ارتباط است. معادلات حرکت متغیر با زمان برای یک سیستم غیرخطی به صورت رابطه زیر است:

$$\dot{\zeta}(t) = f\left(\zeta(t), \nu(t), \theta(t)\right)$$

$$\eta(t) = h\left(\zeta(t), \nu(t), \theta(t)\right)$$
(1)

که در آن θ, η, v, ζ به ترتیب بردار حالت, ورودی, خروجی و پارامترهای متغیر با زمان میباشند. هدف از طراحی کنترل کننده این است که سیگنال خروجی $\eta(t)$ فرمان ورودی $\eta_e(t)$ را به صورت دقیق ردیابی نماید.

در روش کنترلی خطی ساز مسیر، ابتدا شبه معکوس دینامیک سیستم غیرخطی بر اساس مدل نامی سیستم محاسبه گردیده و سپس کنترل نامی (t) $V_n(t)$ بر اساس سیگنال مرجع (t) $\eta_c(t)$ بر (t) Σ_c $(t) = f(\zeta_c(t), v_n(t), \theta(t))$ ورودی کنترلی (t) به صورت (t) (t)

$$\begin{aligned} \dot{\zeta}_{e}(t) &= f\left(\zeta_{c} + \zeta_{e}, v_{n} + v_{e}, \theta\right) - \\ f\left(\zeta_{c}, v_{n}, \theta\right) &= f_{e}\left(\zeta_{c}, \zeta_{e}, v_{n}, v_{e}, \theta\right) \\ \eta_{e}(t) &= h\left(\zeta_{c} + \zeta_{e}, v_{n} + v_{e}, \theta\right) - \\ h\left(\zeta_{c}, v_{n}, \theta\right) &= h_{e}\left(\zeta_{c}, \zeta_{e}, v_{n}, v_{e}, \theta\right) \end{aligned}$$

$$(Y)$$

با زمان رابطه (۳) حاصل می شود:

$$\dot{\zeta}_e = A(t)\zeta_e + B(t)v_e \qquad (\texttt{r})$$
$$\eta_e = C(t)\zeta_e + D(t)v_e$$

که در آن:

$$A(t) = \frac{\partial f_e}{\partial \zeta_e} \bigg|_{\zeta_e = 0, v_e = 0} = \frac{\partial f}{\partial \zeta} \bigg|_{\zeta = \zeta_c, v = v_n},$$

$$B(t) = \frac{\partial f_e}{\partial V_e}\Big|_{\zeta_e = 0, v_e = 0} = \frac{\partial f}{\partial V}\Big|_{\zeta = \zeta_c, v = v_n}$$

$$C(t) = \frac{\partial h_e}{\partial \zeta_e} \bigg|_{\zeta_e = 0, v_e = 0} = \frac{\partial h}{\partial \zeta} \bigg|_{\zeta = \zeta_c, v = v_n}$$

$$D(t) = \frac{\partial h_e}{\partial v_e} \bigg|_{\zeta_e = 0, v_e = 0} = \frac{\partial h}{\partial v} \bigg|_{\zeta = \zeta_c, v = v}$$

به دلیل اینکه مشتق سیگنالهای مدل سیستم از حالتهای فعلی و گذشته سیستم به دست میآیند به همین دلیل مشتق دقیق مدل معکوس سیستم به حالتهای آینده سیستم نیاز دارد لذا محاسبه معکوس دقیق سیستم در عمل غیرممکن است. در نتیجه، نوعی تقریب به نام شبه معکوس به جای معکوس دقیق مدل سیستم معرفی میشود. در واقع مدل شبه معکوس را میتوان با معادله دیفرانسیل مرتبه دوم مطابق با رابطه (۴) بیان کرد [۷].

$$\begin{cases} \dot{x_1}(t) = x_2(t), \\ \dot{x_2}(t) = -\omega_d^2(x_1(t) - \delta(t)) - 2\xi_d \omega_d x_2(t) \\ \sigma(t) = x_2(t) \end{cases}$$
(*)

که در آن $\sigma(t)$ شبه مشتق $\delta(t)$ و δ_d ضریب میرایی و $arphi_a$ پهنای باند است.

فرضیه ۱: جفت ماتریس سیستم ((A(t),B(t)) بهطور کامل کنترلپذیر هستند.

 $v_e = K(t)\zeta_e$ مطابق با فرضیه ۱، قانون کنترلی پسخورد را به صورت ζ_e میتوان طراحی کرد. لازم به ذکر است که رابطه (۳) به صورت نمایی به

صفر همگرا است. برای سادگی، $A_c(t) = A(t) + B(t)K(t)$ که در آن $A_c(t) = A(t) + B(t)K(t)$ ماتریس $A_c(t)$ از تئوری طیفی آن (V_n) هرویتز است. پارامترهای ماتریس (V_n) از تئوری نامی (V_n) و پیدی قابل محاسبه است. جزئیات فرایند طراحی ورودی نامی (V_n) و رودی پسخور سیستم متغییر با زمان (V_e) در مرجع [۲۳] بیان گردیده است.

۳- طراحی کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهدهگر توسعهیافته تقویتشده

باتوجهبه اینکه کنترل کننده خطیساز مسیر به صورت نمایی پایدار است و با افزایش عدم قطعیتهای سیستم به سمت ناپایداری میرود لذا این کنترل کننده بهمنظور تخمین و دفع اغتشاشهای سیستم پیشنهاد گردیده است. با درنظرگرفتن چگونگی کنترل سیستم حلقه بسته، خطای ردیابی افزوده در فرم فضای حالت به صورت رابطه (۵) بیان میگردد.

$$\dot{\zeta}_{e}(t) = A(t)\zeta_{e}(t) + B_{v}(t)v + B_{d}d$$

$$\eta = C\zeta_{e}$$
(a)

فرضیه ۲: رابطه (۵) به طور کامل مشاهده پذیر است. رابطه (۵) به عنوان سیستم واقعی در نظر گرفته شده است به عبارت دیگر اغتشاش های d شامل اغتشاش های کلی (اغتشاش های مطلوب و نامطلوب) است. بنابراین سیستم قابل انتظار ۲ مطابق با رابطه (۶) بیان می گردد.

$$\begin{cases} \dot{\zeta}_1 = A(t)\zeta_1 + B_d d_1 \\ \eta_1(t) = \eta_r(t) = C\zeta_1 \end{cases}$$
(8)

که در آن d_{1} به عنوان اغتشاشهای مطلوب و ζ_{1} به عنوان حالتهای قابلانتظار سیستم هستند. همان طور که مشاهده می گردد خروجی سیستم رابطه (۶) برابر با سیگنال مرجع است لذا به منظور حذف اغتشاشهای نامطلوب از سیستم، قانون کنترلی مطابق رابطه (۷) طراحی می گردد. مطابق با این قانون کنترلی انتظار می رود که سیستم واقعی (رابطه (۵)) به سیستم قابل انتظار (رابطه (۶)) همگرا گردد.

¹ Actual system

² Expected system

شکل ۲. ساختار کلی کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده

Fig. 2. Configuration of trajectory linearization control based enhanced extended state observer (TLC-EESO)

$$\bar{A} = \begin{bmatrix} A_{n \times n} & (B_d)_{n \times 1} \\ 0_{n \times 1} & 0_{1 \times 1} \end{bmatrix} \qquad \bar{B}_{\nu} = \begin{bmatrix} (B_{\nu})_{n \times 1} \\ 0_{1 \times 1} \end{bmatrix}$$

$$\bar{C} = \begin{bmatrix} C_{1 \times n} & 0_{1 \times 1} \end{bmatrix}$$

$$(\gamma \cdot \gamma) = \begin{bmatrix} C_{1 \times n} & 0_{1 \times 1} \end{bmatrix}$$

 $\hat{d}$, $\hat{\zeta}_i$ به عنوان تخمین $\hat{\zeta}_i$, $\hat{\zeta}_i$ به عنوان تخمین $\hat{\zeta}_i$, $\hat{\zeta}_i$ به عنوان تخمین $\hat{d}_i$, $\hat{d}$ به عنوان بهرههای به عنوان تخمین $\hat{d}_i$, $\hat{d}$ به عنوان بهرههای مشاهده گر است. لذا رابطه (۷) به صورت زیر بازنویسی می شود.

$$v = v_n + v_{cl} + \tilde{v} = v_n + K_I \int \zeta_e dt + K_P \zeta_e - \left[K_\zeta \quad k_d \right] \begin{bmatrix} \hat{\zeta}_e - \hat{\zeta}_1 \\ \hat{d} - \hat{d}_1 \end{bmatrix}$$
(11)

مطابق ساختار پیشنهاد شده در شکل ۲، این کنترل کننده از یک مسیر پیشرو (شبه معکوس)، مسیر پسخورد و بخش مشاهده گر تشکیل شده است. این روش تلفیقی در عین سادگی باعث افزایش پایداری و مقاومت در مقابل اغتشاش های اعمالی به سیستم می شود؛ لذا براین اساس، الگوریتم طراحی کنترل خطی ساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده به صورت زیر است.

گام اول: خطیسازی معادلات غیرخطی حول مسیر مرجع؛ در این گام ابتدا نقاط کاری به صورت تابعی از زمان مشخص می گردد. اگر معادله غیرخطی به صورت رابطه (۱) بیان گردد. فرم خطی سازی شده معادله حول

$$v = v_n + v_{cl} + \tilde{v} = v_n + K_I \int \zeta_e dt + K_P \zeta_e - \left[K_\zeta \quad k_d \right] \begin{bmatrix} \zeta_e - \zeta_1 \\ d - d_1 \end{bmatrix}$$
(V)

که در آن K_d به عنوان بهره کنترلی پسخور حالت، k_d به عنوان بهره جبرانساز اغتشاشها، K_I به عنوان بهره انتگرالی و K_P به عنوان بهره تناسبی در نظر گرفته شده است. همان طور که مشخص است به منظور محاسبه قانون کنترلی رابطه (۲) لازم است که اختلاف بین حالتهای سیستم واقعی و قابل انتظار موجود باشد ولی از آنجا که محاسبه سیستم قابل انتظار کار دشواری است لذا بر اساس مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده رابطه (۸) می توان این اختلاف را تخمین زد.

$$\begin{cases} \dot{\zeta} = \bar{A}(t)\hat{\zeta} + \bar{B}_{v}v + L(\eta - \eta_{1} - \hat{\eta}) \\ \hat{\eta} = \bar{C}\hat{\zeta} \end{cases}$$
 (A)

که در آن

$$\hat{\boldsymbol{\zeta}} = \begin{bmatrix} \hat{\boldsymbol{\zeta}}_e & -\hat{\boldsymbol{\zeta}}_1 \\ \hat{\boldsymbol{d}} & -\hat{\boldsymbol{d}}_1 \end{bmatrix}$$
(9)

$$\begin{cases} \dot{\bar{\zeta}}_e = \bar{A}(t)\bar{\zeta}_e + \bar{B}_v v + Eh \\ \eta = \bar{C}\bar{\zeta}_e \end{cases}$$
(10)

$$\begin{cases} \dot{\bar{\zeta}}_1 = \bar{A}(t)\bar{\zeta}_1 + Eh_1 \\ \eta_1 = \bar{C}\bar{\zeta}_1 \end{cases}$$
(19)

که در آن h = d(d)/dt ، $\overline{\zeta_1} = [\zeta_1, d_1]$ ، $\overline{\zeta_e} = [\zeta_e, d]$ و h = d(d)/dt ، $\overline{\zeta_1} = [\zeta_1, d_1]$ و همچنین $h_1 = d(d_1)/dt$ مطابق رابطه (۱۰) قابل محاسبه است. بنابراین معادلات خطای تخمین مطابق رابطه (۱۷) بدست می آید.

$$\dot{e}_o = \left(\bar{A} - L\bar{C}\right)e_0 - E\left(h - h_1\right) = A_oe_0 - Eh_o \qquad (14)$$

که در آن ماتریس A_o به ازای مقادیر بردار L هرویتز است. قضیه **1:** با فرض اینکه h_o کراندار باشد در اینصورت یک پارامتر ثابت $<\sigma$ در زمان محدود <, T وجود دارد به نحوی که $||\sigma, \forall t \ge T, > \epsilon$ در زمان محدود بر این $\sigma = O\left(1/\omega_o^k\right)$ و به ازای $\sigma = \sigma, \forall t \ge T, > \epsilon$ $< \infty$ تعریف می شود. لازم به ذکر است که پارامتر k به عنوان یک عدد مثبت صحیح در نظر گرفته شده است [۲۰].

$$e_c = \zeta - \zeta_1 \tag{1A}$$

$$\dot{e_c} = \left(A + K_P - B_v K_{\zeta}\right) e_c - B_v K e_0 - (NQ)$$

$$\left(B_d + B_v k_d\right) \left(d - d_1\right) + B_v K_I \int e_c dt$$
(NQ)

با تعریف $E_c = \begin{bmatrix} \int e_c dt & e_c \end{bmatrix}^T$ به صورت زیر بازنویسی می گردد:

مسير مرجع مطابق با رابطه (٣) خواهد بود.

گام دوم: باتوجهبه اینکه قانون کنترلی حاصل جمع مسیر پیشرو، پسخور و مشاهدهگر است لذا خواهیم داشت:

$$v = v_n + v_{cl} - \tilde{v}$$

که v_n خروجی تابع تبدیل شبه معکوس، v_{cl} از قانون کنترلی انتگرالی تناسبی بدست می آید. لازم به ذکر است که بهرههای کنترل کننده از تئوری طیفی پیدی مطابق با مرجع [۲۰] قابل محاسبه است.

گام سوم: در این گام ابتدا اغتشاشهای نامطلوب وارد شده به سیستم توسط مشاهده گر تخمین زده می شود. بهرههای مشاهده گر از روش جایابی قطبها قابل محاسبه است. این ضرایب بر اساس نقاط کاری مختلف مقادیر مختلفی خواهند داشت. در این مرحله $\widetilde{V}$ مطابق با رابطه (۸) قابل محاسبه است.

۴- تحلیل پایداری سیستم حلقه بسته کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهدهگر توسعهیافته تقویتشده

خطاهای تخمین به صورت رابطه (۱۲) و رابطه (۱۳) بیان می گردد.

$$e_1 = \begin{bmatrix} \hat{\zeta}_e - \zeta_e \\ \hat{d} - d \end{bmatrix} \tag{17}$$

$$e_2 = \begin{bmatrix} \hat{\zeta}_1 - \zeta_1 \\ \hat{d}_1 - d_1 \end{bmatrix} \tag{17}$$

خطای تخمین مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده مطابق رابطه (۱۴) تعریف می شود.

$$\boldsymbol{e}_o = \boldsymbol{e}_1 - \boldsymbol{e}_2 \tag{14}$$

با درنظر گرفتن ترم اغتشاشی بهعنوان حالت افزوده معادلات رابطههای (۵) و (۶) به صورت زیر قابل بازنویسی هستند.

$$\begin{bmatrix} e_c \\ \dot{e}_c \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ B_v K_I & A + K_P - B_v K_\zeta \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \int e_c dt \\ e_c \end{bmatrix} +$$

$$\begin{bmatrix} 0 \\ -B_v K \end{bmatrix} e_0 + \begin{bmatrix} 0 \\ -(B_d + B_v k_d) \end{bmatrix} (d - d_1)$$

$$\dot{E}_c = A_c E_c + \bar{B}_v e_0 + \bar{B}_d (d - d_1)$$

$$(\Upsilon \cdot)$$

فرضیه ۳: فرض می شود که اغتشاش های کلی d(t) و مشتق (زرمانی اش d(t) و مشتق (زرمانی اش h(t) و مشتق (زرمانی اش ای ا

ا – اغتشاش ها و مشتق هایش کران دار باشد یعنی: $D \ge |d(t)| \le D$ و $t \ge \cdot$. $t \ge \cdot$ ابرای $t \ge t$

-۲ در حالت پایدار دارای مقادیر ثابتی هستند یعنی: $\lim_{t \to \infty} d(t) = D_d \quad \lim_{t \to \infty} \dot{d}(t) = \lim_{t \to \infty} h(t) = \cdot$

قضیه ۲: با درنظرگرفتن فرض ۳، اگر بهره مشاهدهگر L و بهره A_c و $A_o = \overline{A} - L\overline{C}$ و $A_o = A_o = \overline{A} - L\overline{C}$ و A_c هر پسخور K_{ζ} به نحوی انتخاب گردند که دو ماتریسهای هرویتز باشند، آنگاه پایداری کراندار خطای تخمین e و خطای کنترل کنترل مای ازای هر اغتشاش کلی و مشتقش تضمین می گردد.

اثبات قضیه ۲: با ترکیب خطای تخمین رابطه (۱۷) و خطای کنترل رابطه (۲۰) سیستم حلقه بسته زیر به دست می آید:

$$\begin{bmatrix} \dot{E}_{c} \\ \dot{e}_{o} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} A_{c} & \bar{B}_{v} \\ 0 & \bar{A} - L\bar{C} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} E_{c} \\ e_{0} \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} 0 & \bar{B}_{d} \\ -E & 0 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} h - h_{1} \\ d - d_{1} \end{bmatrix}$$
(71)

از آنجا که هر دو ماتریس $A_c = \overline{A} = L\overline{C}$ و $A_o = A_c$ هرویتز هستند، میتوان اثبات کرد که ماتریس $A_c = B_v$ نیز هرویتز است. با $\cdot \quad \overline{A} - L\overline{C}$ نیز هرویتز است. با فرض اینکه مقادیر ویژه A_c در سمت راست محور موهومی قرار گرفته باشد، آنگاه ماتریس مثبت معین P_1 را میتوان برای هر ماتریس معین ور مطابق رابطه (۲۱) یافت.

$$A_c^T P_1 + P_1 A_c = -Q_1 \tag{(YY)}$$

با فرض اینکه $\lambda_{\max} = \max\left\{\operatorname{Re}\left[\sigma(A_c)
ight]
ight\}$ منفی ترین قسمت حقیقی مقادیر ویژه A_c باشد. تابع لیاپانوف به صورت رابطه زیر تعریف می شود:

$$V_1 = \frac{1}{2} E_c^T P_1 E_c \tag{(TT)}$$

مطابق با رابطه (۲۱) به صورت زیر بدست می آید:
$$V_{\Lambda}$$

$$\begin{split} \vec{V}_{1} &= \frac{1}{2} E_{c}^{T} \left(A_{c}^{T} P_{1} + P_{1} A_{c} \right) E_{c} + \\ &= E_{c}^{T} P_{1} \bar{B}_{v} e_{0} + E_{c}^{T} P_{1} \left(\bar{B}_{d} \right) (d - d_{1}) = \\ &- \frac{1}{2} E_{c}^{T} Q E_{c} + E_{c}^{T} P_{1} \bar{B}_{v} e_{0} \\ &+ E_{c}^{T} P_{1} \bar{B}_{d} \left(d - d_{1} \right) \leq - \left\| E_{c} \right\|^{2} \left\| P_{1} \right\| \left\| \lambda_{\max} \right\| + \\ &\left\| E_{c} \right\| \left\| P_{1} \right\| \left\| e_{o} \right\| + 2 \left\| E_{c} \right\| \left\| P_{1} \right\| \left\| D \right\| \leq 0 \end{split}$$

$$(Y^{e})$$

بنابراین در یکزمان محدود، نرم خطای کنترل به شکل رابطه (۲۵) است.

$$\left\| \dot{E}_{c} \right\| \leq \frac{\left\| e_{o} \right\| + 2D}{\left| \lambda_{\max} \right|} \tag{7a}$$

با درنظر گرفتن قضیه (۲) رابطه (۲۵) به صورت زیر بازنویسی می شود:

$$\left\| \dot{E}_{c} \right\| \leq \frac{\sigma + 2D}{\left| \lambda_{\max} \right|} \tag{YP}$$

بنابراین از رابطه (۲۶) میتوان نتیجه گرفت که نرم خطای کنترل کراندار است؛ بنابراین بر اساس قضیه ۱ همچنین میتوان نتیجه گرفت که با فرض اینکه h(t) کراندار باشد در اینصورت پهنای باند مشاهدهگر توسعه یافته تقویتشده و پهنای باند کنترل کنندهای وجود دارد که به ازای آن خطای کنترل سیستم حلقه بسته کراندار است به عبارت دیگر به به ازای ورودی کراندار خروجی سیستم حلقه بسته کراندار است.

۵- پیادهسازی الگوریتم کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده و شبیه سازی عددی

بهمنظور بررسی توانایی روش کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهدهگر توسعهیافته تقویتشده در دفع اغتشاشهای وارد شده به سیستم در مقایسه با سایر روشهای کنترلی، در اولین قسمت از این بخش یک مثال عددی و در ادامه یک شبیهسازی کاربردی مربوط به وسیله هوایی بیان شده است.

۵– ۱– مثال عددی

برای بررسی اثربخشی روش ارائه شده یک مثال عددی در نظر گرفته شده است که مطابق رابطه (۲۷) است.

$$\begin{cases} \dot{\zeta} = -\frac{\sin(4\pi\zeta)}{4\pi\zeta^2 + 1} + (2 + \cos(7\zeta))u + \\ 1.5\sin(2\zeta + 1) + 2\sin(t) \\ y = \zeta, \zeta(0) = 0.5 \end{cases}$$
(YY)

که در آن *u* نشان دهنده ورودی، کِ بیانگر حالت سیستم و *Y* بیانگر خروجی سیستم است. رابطه (۲۷) در فرم فضای حالت به صورت رابطه زیر قابل باز نویسی است:

$$\begin{cases} x = f(x) + g_1(x)u + g_2(x)d \\ y = x \end{cases}$$

که در آن $\zeta = x$, $(x) = r + \cos(\gamma \zeta)$, $x = \zeta$, $(x) = r + \cos(\gamma \zeta)$, $x = \zeta$, $g_{\gamma}(x) = r + \frac{\sin(\pi x)}{2}$, $d = 1/4 \sin(\tau \zeta + 1) + 7 \sin(t)$ و $f(x) = -\frac{\sin(\pi x)}{\pi \pi x^{\tau} + 1}$ که شامل ترمهای دینامیکهای مدل نشده و اغتشاش خارجی است. مطابق شامل ترمهای دینامیکهای مدل نشده و رودی اسمی سیستم، بدون در نظر با روش طراحی کنترل خطیساز مسیر، ورودی اسمی سیستم، بدون در ابطه زیر گرفتن عبارت اغتشاشها (عبارت d در رابطه (۲۷)) به صورت رابطه زیر بدست میآید:

$$\overline{u} = \frac{1}{g_1(\overline{x})} (\dot{\overline{x}} - f(\overline{x})) \longrightarrow$$

$$\overline{u} = \frac{1}{2 + \cos(7\zeta)} \left[\dot{\overline{\zeta}} + \frac{\sin(4\pi\overline{\zeta})}{4\pi\overline{\zeta}^2 + 1} \right]$$
(YA)

مشتق حالت اسمی
$$\overline{\zeta}$$
 در رابطه (۲۸) از طریق شبهمعکوس محاسبه
میشود که تابع تبدیل آن به شکل رابطه (۲۹) بیان میشود [۲۰].

$$G(S) = \frac{5s}{s+5} \tag{Y9}$$

مطابق با الگوریتم بیان شده در بخش سوم، ابتدا رابطه (۲۷) حول مسیر نامی مطابق با رابطه (۳) خطیسازی میشود.

$$\begin{cases} \dot{x} = ax + bu \\ y = x \end{cases}$$
 (r.)

$$a = -\frac{\pi \cos(\pi \overline{x})}{\pi \overline{x}^{\tau} + \nu} + \frac{\lambda \pi \overline{x} \sin(\pi \overline{x})}{(\pi \overline{x}^{\tau} + \nu)^{\tau}} - \nu \sin(\nu \overline{x})\overline{u} \quad (\nabla \overline{x}$$

در ادامه، عملکرد کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر حالت توسعه یافته تقویت شده تحت اغتشاش وارد شده به سیستم غیر خطی سنجیده می شود. مطابق با روش پیشنهادی ابتدا معادله حالت توسعه یافته به صورت زیر به دست می آید.

$$\begin{cases} \dot{x} = A\bar{x} + B_u u + Eh \\ y = C\bar{x} \end{cases}$$
(°')

$$\begin{vmatrix} \dot{\hat{x}} = A\hat{x} + B_u\tilde{u} + L(y - y_r - \hat{y}) \\ \hat{y} = C\hat{x} \end{vmatrix}$$
(77)

که در آن $\hat{x} = \begin{bmatrix} \hat{x}, \hat{d} \end{bmatrix}^T$ مقادیر تخمینی و L بهره مشاهده گر است. در نهایت مطابق با رابطه (۱۱) قانون کنترلی به صورت رابطه (۳۳) بدست میآید.

عملکرد ردیابی روش کنترل خطیساز مسیر ، کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهدهگر توسعهیافته خطی مرجع [۲۰] و کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهدهگر توسعهیافته تقویتشده تحت اغتشاش وارد شده به سیستم مطابق شکل ۳ با یکدیگر مقایسه شدهاند.

با توجه به نتایج شبیه سازی شکل ۳ مشاهده می شود که کنترل خطی ساز مسیر بدون مشاهده گر در حضور اغتشاش ها عملکرد مناسبی نداشته اما خروجی روش پیشنهادی و روش مرجع [۲۰] هر دو می توانند تحت سناریوی فوق مسیر مرجع را به خوبی ردیابی کنند. در همین حال، برای تأکید بر مزیت روش پیشنهادی، خطاهای ردیابی سیستم حلقه بسته روش پیشنهادی و مرجع [۲۰] در شکل ۴ نشان داده شده است. همانطور که مشاهده می شود عملکرد روش کنترل خطی ساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته

$$u = \overline{u} + u_{lc} - \widetilde{u} = \frac{1}{2 + \cos(7\zeta)} \times \left[\dot{\zeta} + \frac{\sin(4\pi\overline{\zeta})}{4\pi\overline{\zeta}^2 + 1} \right] + (\gamma\gamma) \left[k_I \quad k_P \right] \left[\int \zeta_e dt \\ \zeta_e \quad dt = -\left[K_x, k_d \right] \left[\hat{x} \\ \hat{d} \right]$$

$$y_r = 0.3\sin(t/2) + 0.5\cos(t)$$
 (7%)

مسیر پرواز، S مساحت مرجع، D فاصله مرجع، m جرم، $_{y}$ ممان اینرسی، ρ چگالی هوا و g شتاب جاذبه است. بهازای $\circ \uparrow \geq |\alpha|$ ضرایب آیرودینامیکی نیروی محوری بی بعد (C_{A}) به مورت رابطه (۳۶))، نیروی عمودی (C_{N}) و گشتاور پیچشی (C_{M}) به صورت رابطه (۳۶) است.

$$\begin{cases} C_{A} = a_{a} \\ C_{N} = a_{n}\alpha^{3} + b_{n}\alpha |\alpha| + \\ c_{n}(2 - M/3)\alpha + d_{n}\delta \\ C_{M} = a_{m}\alpha^{3} + b_{m}\alpha |\alpha| + c_{m}(-7 + 8M/3)\alpha + \\ d_{m}\delta + e_{m}\omega_{z} \end{cases}$$
(75)

که در آن a_k ، c_k ، b_k ، a_k و e_k ضرایب ثابت چندجملهای آیرودینامیکی است، M عدد ماخ، δ انحراف بالکها است. دینامیک عملگر براساس انحراف بالکها به صورت رابطه (۳۷) است.

تقویتشده به مراتب بهتر از مشاهده گر حالت توسعه یافته خطی است.

۵- ۲- طراحی کنترل کننده کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده برای یک وسیله هوایی

مدل غیرخطی وسیله هوایی در بخش طولی مطابق با رابطه (۳۵) بیان میگردد.

$$\begin{cases} V' = \frac{\rho V^2 S}{2m} (C_A \cos \alpha - C_N \sin \alpha) - g \sin \gamma \\ \dot{\alpha} = -\frac{\rho V S}{2m} (C_A \sin \alpha + C_N \cos \alpha) + \omega_z + \frac{g}{V} \cos \gamma \\ \dot{\omega}_z = \frac{\rho V^2 S D}{2I_y} C_M \\ \dot{\gamma} = \frac{\rho V S}{2m} (C_A \sin \alpha + C_N \cos \alpha) - \frac{g}{V} \cos \gamma \end{cases}$$
(Y\Delta)

که در آن
$$V$$
 سرعت ، $lpha$ زاویه حمله، $arpi_z$ نرخ تغییرات پیچ، γ زاویه

واحد	مقدار	مشخصه	عنوان	واحد	مقدار	مشخصه	عنوان
	۳/۳	ضرايب چندجملهاي	a_a	m ²	•/• *• ٨٧٧	سطح مرجع	S
rad ⁻³	*•/**•	ضرايب چندجملهاي	a_m	m	۰/۲۲۸۶	فاصله مرجع	D
rad ⁻²	-84/•10	ضرايب چندجملهاي	b_m	kg	۲ • ۴/ • ۲۳	جرم	т
rad^{-1}	T/977	ضرايب چندجملهاي	C _m	kg.m ²	۲۴ ٧/۴۴	ممان اينرسي	I_y
rad^{-1}	- <i>\ \/</i> \ • ٣	ضرايب چندجملهاي	d_m	m/s^2	۹/۸	شتاب جاذبه	g
rad ⁻¹ s	- 1 / Y 1 ٩	ضرايب چندجملهاي	e _m		• /Y	نسبت میرایی عملگر	ξ
				rad/s	۵۰	فركانس طبيعي عملگر	ω_{a}
				rad ⁻³	- 1 9/777	ضرايب چندجملهاي	a_n
				rad ⁻²	۳۱/۰۲۳	ضرايب چندجملهاي	b_n
				rad^{-1}	9/V) V	ضرایب چندجملهای	C_n
				rad ⁻¹	١/٩۴٨	ضرایب چندجملهای	d_n

جدول ۱. مشخصات ضرایب آیرودینامیکی و پارامترهای ساختاری

Table 1. Aerodynamic polynomial coefficients and Structural parameters

$$b_{\alpha} = -\frac{\rho VS}{2m} c_n \left(2 - \frac{M}{3}\right) ,$$

$$b_{\delta} = -\frac{\rho VS}{2m} d_n, \qquad a_{\omega} = \frac{\rho V^2 SD}{2I_y} e_m$$

$$a_{\alpha} = \frac{\rho V^2 SD}{2I_y} c_m \left(-7 + \frac{8M}{3}\right) ,$$

$$a_{\delta} = \frac{\rho V^2 SD}{2I_y} d_m$$

$$\begin{cases} \dot{x} = Ax + Bu + B_d d\\ y = Cx \end{cases}$$
(*.)

،
$$x = [\alpha \quad \dot{\theta}]$$
 که در آن $[\alpha \quad \dot{\theta}]$ که در آن $[x = [\alpha \quad \dot{\theta}]$ $B_d = [1 \quad 0]^T$ $B_d = \begin{bmatrix} b_{\delta} \\ a_{\delta} \end{bmatrix}$ $A = \begin{bmatrix} b_{\alpha} & 1 \\ a_{\alpha} & a_{w} \end{bmatrix}$

$$\ddot{\delta} = -\omega_a^2 \delta - 2\xi \omega_a + \omega_a^2 \delta_c \tag{(YV)}$$

که در آن کخ نسبت میرایی و ω_a فرکانس طبیعی است. ورودی کنترلی که در آن δ_c نسبت میرایی δ_c محدود به بازهی ۳۰ درجه است. مقادیر ضرایب آیرودینامیکی و پارامترهای ساختاری مطابق جدول ۱ بیان شده است.

فرض می شود که وسیله هوایی بدون زاویه غلت، زاویه سرش جانبی، بدون نرخ چرخش و نرخ گردش باشد. کانال فراز وسیله هوایی به صورت رابطه زیر است.

$$\begin{aligned} & \left(\theta = \gamma + \alpha \\ & \dot{\theta} = \omega_z \end{aligned} \tag{TA}$$

ارتفاع پروازی ۶۰۹۶ متر با سرعت ۳ ماخ فرض می شود. رابطه (۳۵) بر اساس روش اغتشاش های کوچک به صورت رابطه (۳۹) خطی سازی می گردد.

$$\begin{cases} \dot{\alpha} = \dot{\theta} + b_{\alpha} \alpha + b_{\delta} \delta \\ \dot{\theta} = a_{\omega} \theta + a_{a} \alpha + a_{\delta} \delta \end{cases}$$
(٣٩)

شکل ۵. ساختار کنترلکننده TLC-EESO برای وسیله هوایی

و d شامل دینامیکهای مدل نشده، عدم قطعیتهای پارامتری ناشی از تخمین توابع مثلثاتی و اغتشاشهای خارجی مانند تندباد است. شکل ۵ ساختار کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده برای یک وسیله هوایی را نشان می دهد. مطابق این ساختار، کنترل کننده از دو حلقه وضعیت و حلقه نرخ زاویه ای تشکیل شده است. حلقه نرخ زاویه ای برای ردیابی از انحراف زاویه بالکها و حلقه وضعیت برای ردیابی فرمان مرجع وضعیت از فرمان مرجع نرخ زاویه ای به عنوان ورودی کنترلی استفاده می نماید. به منظور دفع اغتشاش ها از ساختار مشاهده گر حالت توسعه یافته تقویت شده است.

۵- ۲- ۱- طراحی حلقه وضعیت

 (α_c) در این بخش، قانون کنترلی به منظور ردیابی وضعیت مرجع (α_c) طراحی می شود. مطابق با سیستم غیرخطی رابطه (۳۵)، تابع کنترلی نرخ زاویه ای اسمی (بدون در نظر گرفتن اغتشاشها) به صورت رابطه (۴۱) محاسبه می گردد.

$$\overline{\omega}_{z} = \dot{\alpha}_{c} + \frac{\rho VS}{2m} \left(C_{A} \sin \alpha_{c} + C_{N} \cos \alpha_{c} \right) - \frac{g}{V} \cos \gamma$$
(*1)

$$\dot{\alpha} = -\frac{\rho VS}{2m} (C_A \sin \alpha + C_N \cos \alpha) +$$

$$\omega_z + \frac{g}{V} \cos \gamma = f_1(\alpha, V, \gamma) + g_1(\alpha, V, \gamma) \omega_z$$
(F7)

با تعریف بردار خطا $\alpha_e=lpha-lpha_c$ و خطی سازی معادله خطا، معادله خطی شده مطابق رابطه (۴۳) است.

$$\dot{\alpha}_{e} = b_{\alpha}\alpha_{e} + (\omega_{z})_{e} \tag{PT}$$

 $\alpha_{a} = \begin{bmatrix} \int \alpha_{e}^{T} dt & \alpha_{e}^{T} \end{bmatrix}^{T}$ c, lead the set of t

$$\dot{\alpha}_a = A_a \alpha_a + B_a \left(\omega_z \right)_e \tag{(44)}$$

$$A_{\alpha} = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & b_{\alpha} \end{bmatrix}, B_{\alpha} = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$
(4)

قانون کنترلی متغیر با زمان مطابق رابطه (۴۶) طراحی میشود.

$$\left(\omega_{z}\right)_{e} = -K_{\alpha,I}\int \alpha_{e}^{T}dt - K_{\alpha,P}\alpha_{e}^{T} \equiv -K_{\alpha}(t)\alpha_{a} \qquad (\$\$)$$

به طوری که

$$\dot{\alpha}_{a} = \left[A_{\alpha} - B_{\alpha}K_{\alpha}\right]\alpha_{a} = A_{1}\alpha_{a} \tag{(47)}$$

که در آن

$$A_{1} = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ -\omega_{n,\alpha}^{2} & -2\zeta_{\alpha}\omega_{n,\alpha} \end{bmatrix}$$
(*A)

بدیهی است که معادله حلقه بسته (۴۷) یک سیستم خطی متغیر با زمان است و قطبهای آن به نحوی انتخاب می گردد که ماتریس A_{Λ} هرویتز باشد. رفتار دینامیکی سیستم را میتوان با انتخاب مناسب $_{\alpha} \Sigma_{\alpha} e^{-\alpha}$ طراحی کرد: بهازای $_{\alpha} \Sigma$ داده شده $_{n,\alpha} \omega$ بزرگتر منجر به همگرایی سریعتر سیستم می شود. از رابطه (۴۷) ماتریس پسخور متغیر با زمان $K_{\alpha}(t)$ می میتواند به صورت رابطه زیر محاسبه گردد.

$$K_{\alpha,I} = \omega_{n,\alpha}^2, K_{\alpha,P} = 2\zeta_\alpha \omega_{n,\alpha} + b_\alpha \tag{69}$$

بر اساس ساختار کنترل خطی ساز مسیر، سرعت زاویه نامی بر اساس ساختار کنترل خطی ساز مسیر، سرعت زاویه نامی $(\omega_z)_c = (\omega_z)_e + \overline{\omega}_z$ زاویه است.

۵- ۲- ۲- طراحی حلقه نرخ زاویهای

حلقه نرخ زاویهای نیز مشابه حلقه وضعیت طراحی می گردد؛ بنابراین، انحراف نامی زاویه بالکها به صورت زیر محاسبه می شود.

$$\overline{\delta} = \left(\frac{\rho V^2 SD}{2I_y}\right)^{-1} (\dot{\omega}_z)_c - \frac{a_m}{d_m} \alpha_c^3 - \frac{b_m}{d_m} \alpha_c |\alpha_c| - \frac{c_m}{d_m} (-7 + 8M/3) \alpha_c - \frac{e_m}{d_m} (\omega_z)_c$$
 ($\delta \cdot$)

که در آن $(\dot{\omega}_z)_c$ از معادله شبه انتگرال بدست میآید. معادله خطای خطی سازی شده مطابق رابطه (۵۱) است.

$$(\dot{\omega}_{z})_{a} = A_{\omega}(\omega_{z})_{a} + B_{\omega}\delta_{e} \tag{(a)}$$

$$(\omega_{z})_{a} = \left[\int (\omega_{z})_{e}^{T} dt \quad (\omega_{z})_{e}^{T} \right]^{T} \cdot (\omega_{z})_{e} = (\omega_{z})_{c} - \omega_{z}$$

$$A_{\omega} = \begin{bmatrix} 0 & 1 \\ 0 & a_{\omega} \end{bmatrix}, B_{\omega} = \begin{bmatrix} 0 \\ a_{\delta} \end{bmatrix}$$
(δT)

با روش مشابه طراحی کنترل حلقه وضعیت، بهره پسخور متغیر با زمان کنترل کننده به صورت زیر است.

$$\delta_{e} = -K_{\omega,I} \int (\omega_{z})_{e}^{T} dt - K_{\omega,P} \times (\omega_{z})_{e}^{T} \equiv -K_{\omega}(t)(\omega_{z})_{a}$$

$$(\Delta \mathcal{T})$$

که در آن

$$K_{\omega,I} = \frac{\omega_{n,\omega}^2}{a_{\delta}}, K_{\omega,P} = \frac{2\zeta_{\omega}\omega_{n,\omega} + a_{\omega}}{a_{\delta}}$$
 (24)

در رابطه بالا $\tilde{\zeta}_{\omega}$ و $\tilde{\omega}_{n,\omega}$ به نحوی انتخاب می گردد که پایداری و رفتار دینامیکی سیستم حلقه بسته مناسب باشد. در ادامه، بهمنظور حذف اغتشاش های نامطلوب اعمال شده به سیستم وسیله هوایی، مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده به کار گیری می شود؛ لذا بر اساس رابطه (۱۱)، $\tilde{\delta}$ به صورت زیر بدست می آید.

$$\begin{bmatrix} \dot{\hat{\alpha}}_{e} \\ \left(\dot{\hat{\omega}}_{z} \right)_{e} \\ \left(\dot{d} - \dot{d}_{1} \right) \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} A_{2\times 2} & \left(B_{d} \right)_{2\times 1} \\ 0_{1\times 1} & 0_{1\times 1} \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \hat{\alpha}_{e} \\ \left(\hat{\omega}_{z} \right)_{e} \\ \left(d - d_{1} \right) \end{bmatrix} + \begin{bmatrix} B_{2\times 1} \\ 0_{1\times 1} \end{bmatrix} + L \left(\alpha - \alpha_{c} - \hat{\alpha}_{e} \right)$$

$$(\Delta \Delta)$$

که در آن A , B_d و B مطابق رابطه (۴۰) محاسبه می شود. بر این اساس با فرض درستی قضیه ۲، $ilde{\delta}$ به صورت رابطه زیر بدست می آید.

جدول ۲. اغتشاش های داخلی و خارجی اعمالی به سیستم در سناریوی های مختلف

Table 2. Internal and external disturbances applied to the system in different scenarios

سناریوی سوم	سناريويي دوم	سناريوی اول	نوع اغتشاش	
m ، S ، D ، I_{j} ، $\xi = arphi_{a}$ ا-۱۰ در صد در -۱۰	m ، S ، D ، I_{y} ، $\xi arpi_{a}$ ا-۱۰ در صد در ω_{a}	ندارد	عدم قطعیت در پارامترهای ساختاری	
$C_{_M}$ در صد در ضرایب $C_{_A}$ ، $C_{_M}$ و M	$C_{_M}$ و ۷۵ در صد در ضرایب $C_{_A}$ ، $C_{_N}$ و ۵۰	ندارد	عدم قطعیت در ضرایب آیرودینامیکی	
سینوسی با دامنه ۸ درجه و فرکانس ۰/۲۵ هرتز	ندارد	ندارد	تند باد	
۲ میلی ثانیه	۲ میلی ثانیه	۲ میلی ثانیه	تأخیر زمانی در عملگر	

$$\tilde{\delta} = -\begin{bmatrix} K_x & k_d \end{bmatrix} \begin{bmatrix} \hat{\alpha}_e \\ (\hat{\omega}_z)_e \\ (d - d_1) \end{bmatrix}$$
 (DS)

به منظور ارزیابی روش کنترل پیشنهادی، عملکرد این روش کنترلی با کنترل کننده ورودی اغتشاشهای معادل مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده است. بدین منظور سه سناریوی مختلف جهت ارزیابی دو روش کنترلی در نظر گرفته شده است که در ادامه مقاله هر کدام از سناریوها توضیح داده می شود. لازم به ذکر است که جدول ۲ اغشتاش های داخلی و خارجی اعمالی به سیستم در سناریوی های مختلف را نشان می دهد.

۵- ۲- ۳- شبیهسازی بدون درنظر گرفتن اغتشاشها

در غیاب اغتشاش های داخلی و خارجی، پاسخ سیستم حلقه بسته به فرمان سینوسی و مربعی در شکل ۶ نشان داده شده است.

با وجود تغییرات قابل توجه از نظر ماخ و ارتفاع پروازی و زاویه حمله، کنترل کننده پیشنهادی فرمان ورودی مرجع را با دقت ردیابی می کند. در شکل ۶ تاریخچه زمانی شتاب، زاویه حمله، عدد ماخ، زاویه پیچ و انحراف بالک برای سه روش کنترل خطیساز مسیر، کنترل خطیساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده و کنترل کننده ورودی اغتشاش های معادل مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده برای شرایط نامی با یکدیگر مقایسه شده است. شکل (الف) هر سه روش مسیر مرجع را به خوبی ردیابی

کردهاند ولی مطابق با شکل (د) روش کنترل کننده ورودی اغتشاشهای معادل مبتنی بر مشاهده گر توسعه یافته تقویت شده در ثانیه ۶ و ۸ که هنگامی که سیستم فرمان مربعی را ردیابی می کند نرخ تغییرات زاویه پیچ بیشتری تولید می کند که همین امر باعث تلاش کنترلی بیشتر سیستم می گردد که این امر در شکل (ه) قابل مشاهده است.

۵- ۲- ۴- شبیهسازی با درنظر گرفتن اغتشاشهای داخلی

نتایج شکل۷–ب نشان میدهد که روش پیشنهادی در حضور اغتشاشهای داخلی، نسبت به دو روش دیگر مقاوم است. در حالی که در همان حالت، شتاب روش کنترل خطیساز مسیر و کنترل کننده ورودی اغتشاشهای معادل مبتنی بر مشاهده گر توسعهیافته تقویتشده به شدت نوسانی می گردند. همانطور که از شکلهای ۷ مشاهده می شود روشهای

¹ Equivalent input disturbance based enhanced extended state observer (EESO-EID)

-5

-10

-15

Angle of attack[deg]

TLC-EESO EID-EESO [1] TLC

Mach

Fig. 6. Configuration of TLC-EESO for air vehicle. (Continude)

ه) تاریخچه تغییرات انحراف بالکها بر حسب زمان e. Tail deflection histories vs time

شکل ۶. پاسخ سیستم حلقه بسته به فرمان موج سینوسی و مربعی در شرایط نامی (بدون حضور اغتشاشها).

Fig. 6. Configuration of TLC-EESO for air vehicle.

کنترلی دیگر در مقایسه با روش کنترل پیشنهادی نیازمند تلاش کنترلی بسیار زیادی بوده به خصوص زمانی که سیستم مسیر موج مربعی را ردگیری مینماید.

۵- ۲- ۵- شبیه سازی با درنظر گرفتن اغتشاش های داخلی و خارجی

در این بخش، علاوه بر اغتشاشهای داخلی، اغتشاشهای خارجی نیز موردتوجه قرار می گیرد. تند باد را می توان به صورت یک رابطه سینوسی با دامنه ۸ درجه و فرکانس ۲۵/۰ هرتز مدلسازی نمود که این اغتشاش خارجی با خروجی عملگر جمع می شود. از شکل ۸ مشاهده شده است که ایجاد اغتشاش خارجی منجر به انحراف اولیه آشکار در منحنیهای شتاب بدست آمده برای هر دو دو خلبان خودکار می شود. پس از کمی تنظیم ، خلبان خودکار پیشنهادی در این مقاله قادر است شتاب فرمان را با دقت رضایت بخش دوباره ردیابی کند. اما برای خلبان خودکار دو روش دیگر، هنگام ردیابی دستور موج مربع ، نوسان شدید مشاهده می شود. لازم به ذکر است که مطابق شکل ۸ سیستم تحت کنترل پیشنهادی دارای تلاش کنترلی ۵۰ درصد کمتر نسبت به دو روش دگیر بیان شده است.

۶- نتیجهگیری

در این مقاله، یک روش کنترل ترکیبی جدید همراه با مزایای کنترل خطیساز مسیر و مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده پیشنهاد گردید. اغتشاشهای نامطلوب که مانع تحقق هدف کنترلی می گردد، توسط مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده تخمین زده و ساختار این روش مشاهده گر حالت توسعهیافته تقویت شده تخمین زده و ساختار این روش کارآمدی روش پیشنهادی، کنترل کننده مذکور تحت یک مثال عددی با کنترل کننده های خطی ساز مسیر و کنترل خطی ساز مسیر مبتنی بر مشاهده گر حالت توسعهیافته خطی مقایسه گردید و مطابق نتایج به دست آمده این روش در مقابل اغتشاش ها نسبت به دو روش دیگر مقاوم تر بود. همچنین به منظور بررسی قابلیت های بیشتر کنترل کننده پیشنهادی، این کنترل کننده برای بررسی قابلیت های بیشتر کنترل کننده پیشنهادی، این کنترل کننده برای در مقابل اغتشاش ها نسبت به دو روش دیگر مقاوم تر بود. همچنین به منظور برای در مقابل اغتشاش ها نسبت به دو روش دیگر مقاوم تر بود. همچنین به منظور برای در مقابل اغتشاش ها نسبت به دو روش دیگر مقاوم تر بود. همچنین به منظور برای این دوست آمده این مقایسه گردید نتایج حاصل در حضور اغتشاش های مرایب آیرودینامیکی به میزان ۵۰ الی ۲۵ درصد و اغتشاش خارجی مانند تند باد شبیه سازی گردید و نتایج حاصل بیانگر این امر است که به دلیل تند مای نی ملوبی نامطلوب سیستم توسط روش کنترل پیشنهادی از تخمین اغتشاش های نامطلوب سیستم توسط روش کنترل پیشنهادی از

شکل ۷. الف: تاریخچه زمانی شتاب و انحراف بالک در حضور ۵۰ درصد عدم قطعیت در ضرایب آیرودینامیک و ۱۰ درصد در پارامترهای ساختاری. ب: تاریخچه زمانی شتاب و انحراف بالک در حضور ۷۵ درصد عدم قطعیت در ضرایب آیرودینامیکی و ۱۰ درصد در پارامترهای ساختاری

Fig. 7. a. Acceleration and tail defelection histories in the presence of 50% uncertainties in aerodynamic coefficients and 10% uncertainties in structural parameters. b. Acceleration and tail defelection histories in the presence of 75% uncertainties in aerodynamic coefficients and 10% uncertainties in structural parameters.

Fig. 8. Acceleration and tail defelection histories in the presence of parametric uncertainties and external disturbances

پایداری و مقاومت بیشتری در مقابل اغتشاشهای داخلی، خارجی و عدم قطعیتهای پارامتری نسبت به کنترل کننده مرجع [۱] دارا است. همچنین این امر باعث گردیده است که تلاش کنترلی روش پیشنهادی تقریباً ۵۰ درصد نسبت به کنترل کنندههای دیگر بیان شده در این مقاله کمتر باشد. با توجه به سادگی و فرم ساده این روش کنترلی امکان پیادهسازی این روش کنترلی به صورت زمان–واقعی برای سیستمهای صنعتی امکان پذیر است که این امر یک مزیت بسیار مهمی در مقایسه با روشهای کنترلی تلفیق شده با مشاهده گرهای شبکه عصبی و فازی است.

در فعالیتهای آتی، به منظور افزایش کارایی سیستم علاوه بر استفاده از مشاهده گر حالت توسعه یافته تقویت شده از روشهای خطی سازی دقیق تر بجای بسط تیلور در طراحی کنترل کننده و همچنین مشاهده گر گسترده در صورت تعدد سنسورها استفاده می گردد.

علائم انگلیسی

- *a* ضریب چندجملهای ضرایب آیرودینامیکی
  - ماتریس بردار ورودی B
- ضریب چندجملهای ضرایب آیرودینامیکی b
  - ماتريس خروجي حالت C
- *c* ضریب چندجملهای ضرایب آیرودینامیکی
- ماتریس خروجی حالت/ فاصله مرجع، m / کران بالای اغتشاش
  - d اغتشاش
  - *E* ماتریس بردار افزوده
  - e بردار خطا/ ضریب چندجملهای ضرایب آیرودینامیکی

ω

- تابع غيرخطى f
  - تابع تبديل G
- m/s^r شتاب جاذبه، g
- h تابع غير خطي /مشتق اغتشاش ها
  - کران بالای اغتشاشها *H*
    - ممان اينرسی، ^۴ M
    - بهره پسخور حالت *K*
      - L بهره مشاهده گر
        - عدد ماخ *M*
        - m جرم، kg
    - P ماتريس معين مثبت
      - m^{*} سطح مرجع، S
        - t زمان، S
  - بردار ورودی u
  - سرعت، m/s / تابع لياپانوف V
    - X بردار حالت
    - y بردار خروجی

علائم يونانى

- زاویه حمله، rad α زاویه مسیر، rad γ زاویه انحراف بالک، rad δ بردار خروجي η زاویه فراز، rad / پارامتر متغیر با زمان θ مقادیر ویژہ λ ξ ضريب ميرايي چگالی ρ شبه مشتق تابع ضربه σ سرعت زاویهای، rad / s / پهنای باند ω
  - زيرنويس
  - نیروی محوری A

سرعت زاویهای، rad / s / پهنای باند

منابع

- J. Tian, S. Zhang, H. Yang, Enhanced extended state observer based control for missile acceleration autopilot, ISA transactions, 96 (2020) 143-154.
- [2] B. Qiu, G. Wang, Y. Fan, D. Mu, X. Sun, Robust pathfollowing control based on trajectory linearization control for unmanned surface vehicle with uncertainty of model and actuator saturation, IEEJ Transactions on Electrical and Electronic Engineering, 14(11) (2019) 1681-1690.
- [3] Z. Gao, On the centrality of disturbance rejection in automatic control, ISA transactions, 53(4) (2014) 850-

Linearization Control of Hypersonic Entry Flight Using Extended State Observer and Time-varying Bandwidth, IFAC Proceedings Volumes, 46(20) (2013) 182-187.

- [15] M. Mazare, M. Taghizadeh, Active Fault Tolerant Control of Wind Turbine Systems using Disturbance Observer-based Sliding Mode and Time Delay Estimation, Amirkabir Journal of Mechanical Engineering, (2021).
- [16] D. Mu, G. Wang, Y. Fan, B. Qiu, X. Sun, Adaptive course control based on trajectory linearization control for unmanned surface vehicle with unmodeled dynamics and input saturation, Neurocomputing, 330 (2019) 1-10.
- [17] P. Guo, K. Xu, H. Deng, H. Liu, X. Ding, Modeling and control of a hexacopter with a passive manipulator for aerial manipulation, Complex & Intelligent Systems, 7(6) (2021) 3051-3065.
- [18] B. Qiu, G. Wang, Y. Fan, D. Mu, X. Sun, Robust adaptive trajectory linearization control for tracking control of surface vessels with modeling uncertainties under input saturation, IEEE Access, 7 (2018) 5057-5070.
- [19] D. Mu, G. Wang, Y. Fan, A Time-Varying Lookahead Distance of ILOS Path Following for Unmanned Surface Vehicle, Journal of Electrical Engineering & Technology, 15(5) (2020) 2267-2278.
- [20] S. Xingling, W. Honglun, Trajectory linearization control based output tracking method for nonlinear uncertain system using linear extended state observer, Asian Journal of Control, 18(1) (2016) 316-327.
- [21] M. Doostmohammadian, H.R. Rabiee, H. Zarrabi, U.A. Khan, Distributed estimation recovery under sensor failure, IEEE Signal Processing Letters, 24(10) (2017) 1532-1536.
- [22] M. Doostmohammadian, U.A. Khan, On the genericity properties in distributed estimation: Topology design and sensor placement, IEEE Journal of Selected Topics in Signal Processing, 7(2) (2013) 195-204.
- [23] X. Wu, A nonlinear flight controller design for an advanced flight control test bed by trajectory linearization method, Ohio University, 2004.

857.

- [4] L. Guo, S. Cao, Anti-disturbance control theory for systems with multiple disturbances: A survey, ISA transactions, 53(4) (2014) 846-849.
- [5] B. Li, Q. Hu, Y. Yang, Continuous finite-time extended state observer based fault tolerant control for attitude stabilization, Aerospace Science and Technology, 84 (2019) 204-213.
- [6] K.J. Astrom, B. Wittenmark, Adaptive Control, in, Addison-Wesley Longman Publishing Co., Inc., 1994.
- [7] T.M. Adami, J.J. Zhu, 6DOF flight control of fixed-wing aircraft by trajectory linearization, in: Proceedings of the 2011 American Control Conference, IEEE, 2011, pp. 1610-1617.
- [8] B. Zhu, W. Huo, Trajectory linearization control for a quadrotor helicopter, in: IEEE ICCA 2010, IEEE, 2010, pp. 34-39.
- [9] Z. Zheng, W. Huo, Z. Wu, Trajectory tracking control for underactuated stratospheric airship, Advances in Space Research, 50(7) (2012) 906-917.
- [10] Y. De-qing, W. Yi-yin, C. Nai-gang, Research on Integrated Design of Guidance and Control for Hypersonic Vehicle Based on Trajectory Linearization Control Method, in: 2019 IEEE International Conference on Unmanned Systems (ICUS), IEEE, 2019, pp. 450-456.
- [11] N. Lasemi, H.R. Shaker, Spacecraft attitude control: Application of fine trajectory linearization control, Advances in Space Research, 68(9) (2021) 3663-3676.
- [12] D. Mu, G. Wang, Y. Fan, Path Following Control Strategy for Underactuated Unmanned Surface Vehicle Subject to Multiple Constraints, IEEJ Transactions on Electrical and Electronic Engineering, 17(2) (2022) 229-241.
- [13] B. Qiu, G. Wang, Y. Fan, Predictor LOS-based trajectory linearization control for path following of underactuated unmanned surface vehicle with input saturation, Ocean Engineering, 214 (2020) 107874.
- [14] Z. Pu, G. Fan, X. Tan, J. Yi, Robust Trajectory

چگونه به این مقاله ارجاع دهیم J. Hosseinpour, S. H. Sadati , Y. Abbasi, F. Allahverdizadeh, Enhanced Extended State Observer Based on Trajectory Linearization Control for External and Internal Disturbances, Amirkabir J. Mech Eng., 54(6) (2022) 1319-1340.

DOI: 10.22060/mej.2019.15465.6128

بی موجعه محمد ا